

Stručni rad

Novica VUJOVIĆ (Podgorica)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje

novica.vujovic@fcjk.me

DRAGOCJENA METODIČKA KNJIGA JAKOVA SABLJIĆA

(Jakov Sabljic, *Praktična metodika književnoga odgoja i obrazovanja*, dio I i II, Fakultet za crnogorski jezik i književnost i Narodna biblioteka „Radosav Ljumović“, Cetinje i Podgorica, 2021)

Knjiga *Praktična metodika književnoga odgoja i obrazovanja* (dio I i II) hrvatskoga filologa i univerzitetskoga profesora Jakova Sabljica nedavno je štampana i postala dostupna naučnoj i stručnoj javnosti. Objavljena je u suizdavačkoj saradnji Fakulteta za crnogorski jezik i književnost i Narodne biblioteke „Radosav Ljumović“, i to u biblioteci Posebna izdanja. Njezini su urednici Adnan Čirgić, Aleksandar Radoman i Sanja Vojinović. Knjigu su recenzirali Ante Bežen, Dean Slavić i Marko Ljubešić. Kako se da videti, iz tehničkih je razloga knjiga podijeljena na dvije cjeline, odnosno štampana je u dva obimna toma, prvi 672 stranice i drugi 676.

Autor knjige profesor je na Filozofskome fakultetu u Osijeku. Crnogorskoj je akademskoj i kulturnoj javnosti poznat praktično neprekidnim interesovanjem za crnogorske književne teme još od početaka bavljenja naučnim radom. Treba spomenuti temu Sabljiceva doktorskoga rada *Najnoviji hrvatski i crnogorski roman (tvorbe zbilje, granice i identiteta)* te knjige *Hrvatski i crnogorski roman: Međuknjiževna tumačenja* (2010), *Iz metodičke teorije i prakse nastave književnosti* (2011) i *Hrvatske i crnogorske književne teme* (2014). Dugogodišnji je saradnik Fakulteta za crnogorski jezik i književnost, član Redakcije međunarodnog filološkog časopisa *Lingua Montenegrina*, a učesnik je niza projekata kojima je bio cilj proučavanje i afirmacija crnogorske kulturne baštine, osobito njezina književnog dijela. Zapažen je njegov doprinos učvršćivanju veza crnogorske i hrvatske naučne zajednice. Jakov Sabljic bio je jedan od najbližih saradnika počivšeg profesora Milorada Nikčevića, zaslužnog filologa koji je živio i stvarao u krilu dviju domovina – Crne Gore i Hrvatske.

Knjiga *Praktična metodika književnoga odgoja i obrazovanja* otpočinje autorovim predgovorom kojim se obrazlažu sve važnije pojedinosti u vezi sa strukturom knjige.

Predgovor je naslovljen „UVOD U PRAKTIČNU METODIKU KNJIŽEVNOGA ODGOJA I OBRAZOVANJA“ (str. 11–18), a u njemu autor iznosi ličnu motivaciju za bavljenje ovom temom, upućuje na vrijedne prethodnike u ovome poslu te govori o idejnoj koncepciji knjige, metodičkim pravilima u nastavi, terminološkim dilemama i izborima, kao i drugim detaljima iz slojevite strukture ove knjige. Kako i sâm ističe, autor se u obradi mnoštva sabranih metoda kretao ili od prvobitne teorijske zamisli k naknadnoj praktičnoj provjeri ili obrnutim procesom; znatan ih je broj, razumije se, sâm smislio i predložio tokom nastave a neke su metode, kako je istaknuto, nastale kao plod zajedničkoga rada i autorove saradnje sa studentima.

Predgovor čitaocu pomaže da razumije principe na kojima je zasnovana knjiga. Jakov Sabljčić na jednome mjestu veli: „na tragu reformskih nastojanja oblikovanja ‘škole za život’ u ovoj knjizi sve su metode prilagodljive za popratno samovrednovanje i vrednovanje drugih učenika te su usmjerene na razvoj osobnosti učenika, zatim na proces čitanja, tumačenja i učenja, potom na stvaralaštvo učenika, njihove različite sposobnosti i vještine, na učenje za samorazvoj u međuodnosu s drugim učenicima, to jest na to kako biti djelotvoran dio skupine učenika različitih interesa i sposobnosti, a ne na reduktivno učenje za nešto ili nekoga (ocjenu, prosjek, roditelje ili bilo koji vanjski oblik nagrade)“. Autor nešto kasnije dodaje: „odlučio sam se za istodobnu poziciju praktičnoga teoretičara i teoretičnoga praktičara koji je, nadam se, u ravnini i ravnoteži s učenicima i nastavnicima, nikako oholo iznad ili ulizivački ispod njihove misaone i fantazijske razine. Moji metodički recepti namijenjeni su „pravljenu“ nastave po mjeri nastavnika i učenika s opisima metoda od kojih se pojedine nalaze u drugim metodičkim knjigama, no nisu (dovoljno detaljno) konkretizirane ilustrativnim primjerima koje ipak svesrdno donosim u knjizi i dijelim s općinstvom zainteresiranim za nastavu. Knjiga je mogla biti kraća, no žao mi je bilo ne pokazati svu raskoš metoda i varijacija na metode od kojih mnoge nigdje nisu do sada pokazane i zabilježene. Knjiga je mogla biti i duža – što dokazuje da je metodička priča priča bez kraja i to me raduje baš kao što me radovalo maratonsko pisanje i sastavljanje ove metodičke priče, njezino slaganje, kolažiranje, prilagodbe, klasificiranje u njoj sada tiskom upakiranih metoda s mišlju da će nekom u budućnosti čitanja biti od velike koristi!“

S koliko je promišljenosti u ovoj knjizi obrađen svaki segment na putu ostvarivanja nastavnih ciljeva svjedoči autorova odluka da za svaku metodu sistematično opiše odrednice: ISHODI/AKTIVNOSTI – PRIMJENA – OPIS – POTREBNO PRIPREMITI – PRIMJER(I). Tokom prezentovanja metodičkih procedura autor se držao načela „deskripcija, a ne preskripcija“, pa se svakome nastavniku spram konkretne situacije ostavlja sloboda izbora metode. Autor zauzetim pristupom nudi spoj provjerene metodičke tradicije, a znamo

da se u praksi nastavnici nekad i opiru novinama, i savremenih metodičkih teorija, koje opet u nekim segmentima zbog nesnalaženja i neadekvatnog odabira mogu odvesti u neformalan pristup i površnost. Takvom je koncepcijom dobijena metodička knjiga s praktičnim i, kako bi se reklo, sadržajem uspješno kreiranim za određenu svrhu.

Pored popisa literature i internetskih izvora na kraju nalazimo i odjeljak „Zahvale“ u kojemu autor navodi imena studenata uz zahvalnost za doprinos i ulogu koju su oni imali tokom rada na ovome projektu.

Izvodi iz recenzija učinjeni su vidljivim objavom na zadnjoj korici. Osvrti dvojice recenzenata potcrtali su vrijednost i slojevitost knjige, no ništa manje pohvala nijesu izrekli o stilu i naučnoj odmjerjenosti što ih je autor demonstrirao pri izradi ove metodičke knjige. Recenzent Dean Slavić, pored ostaloga, uz ovu knjigu bilježi: „Sabljiceva se knjiga ne razmeće bibliotekom proučenih izvora i ne pozira zakučastom sintaksom. U njoj nema novogovora i praznih terminoloških fraza, a nema ni samohvale s desetljećima provjere u nastavnoj praksi. Riječ je o opuštenoj, ali korisnoj knjizi koja će sigurno naći svoje čitatelje. Knjiga nam dokazuje da metodika ne mora biti dosadna disciplina puna zamornih popisa, praznih propisa i dosadnih naredbi.“ U recenziji kolege Deana Slavića ovako se sagledava doprinos Sabljiceve monografije: „Zadaća svakog dobrog metodičara (teoretičara i(li) praktičara) stvaranje je metodičke ponude koja treba zadovoljiti s jedne strane zakonodavni okvir, a s druge strane učeničke potrebe. U trenutku dok smo previše zaokupljeni prvim, vrlo često zaboravljamo upravo ovo drugo, što je ipak u samoj osnovi odgojno-obrazovne djelatnosti. Ova monografija izniman je doprinos upravo na ovoj „drugoj strani“, a što se može prepoznati u kreativnosti oblikovanja praktičnih primjera, ali istodobno i čvrstim temeljima na već više od pola stoljeća postojanoj metodici hrvatskoga jezika i književnosti“, zaključuje Slavić.

Jasno se dá zaključiti da je Sabljiceva metodička monografija dobrodošla studentima, učiteljima i nastavnicima zbog toga što im njezin sadržaj pomaže da lakše rješavaju zahtjeve koje pred njih stavlja konkretna situacija iz nastave, a nemjerljivo će im pomoći da nastavu izvode na savremeniji i način koji je učenicima bliži.

Dakle, pojavljivanju knjige *Praktična metodika književnoga odgoja i obrazovanja*, u kojoj su u dva dijela na gotovo 1400 stranica opisane najrazličitije problemske situacije metodike nastave književnosti – najviše će se radovati članovi prosvjetno-pedagoške zajednice u nas. Predstavljena je knjiga nastavak značajne produkcije FCJK i njihove saradnje s Narodnom bibliotekom „Radosav Ljumović“. Misija priređivanja vrijednih a u praksi i te kako upotrebljivih izdanja punu je potvrdu dobila objavljivanjem knjige *Praktična metodika književnoga odgoja i obrazovanja* filologa Jakova Sabljica.